

Inte för pengar

□ "I Norge är fattigdomen avskaffad. Efter globala mått har vårt folk blivit välbeställt, ja rikt. För den som upplevt hårda år i barndom och ungdom och sett andra slita hårt under usla villkor är det en djup glädje att se det välstånd som präglar folklivet i dag", skriver den norske teologen Thorleif Boman i ett inlägg i Aftenposten.

"Men vi har kommit till vägens slut när det gäller vad som kan fås för pengar. Nu gäller det att alla partier enas om att göra vårt folk uppmärksamt på de värden som inte kan fås för pengar ty de är trots allt de viktigaste".

I en av de läseböcker jag hade som skolpojke nämner Arne Garborg en rad exempel på vad man kan få för pengar och vad man inte kan få, skriver Boman. "Man kan få sängar men inte sömn, fin mat men inte matlust, böcker men inte gott vett, kamrater men inte vänner.

Livets viktigaste värden kan inte köpas och inte säljas. Det gäller andliga värden som konst och kultur, bildning och självdisciplin, godhet och osjälviskhet, renhet och ärlighet, sinnesfrid och gott samvete.

Erfarenheten visar att de som äger mycket av andliga värden klarar sig med litet av de materiella utan att mista sin livsglädje och andliga överlägsenhet. Jesus ägde ingenting, inte ett silvermynt, inte ens en sten att vila huvudet mot. Men det utstrålade en sådan glädje från honom att hans lärjungar kände att samvaron med honom var som att vara på bröllop.

Det är därför inte riktigt att säga att Jesus var fattig i vanlig mening, för därmed menar vi någon som saknar något och lider av det. Men vi hör inte att Jesus och hans lärjungar led någon brist eller saknade något.

Demokratien måste ges en etisk grundval

□ Den indiske premiärministern Moraji Desai höll öppningstalet vid en internationell konferens för moralisk upprustning som inleddes i New Delhi den 24 mars, på årsdagen av premiärministerns ämbetsinträde. "Vi måste ge demokratins etiska grundval prioritet", underströk Desai i anslutning till konferensens tema "En dynamisk, hållbar och etisk demokrati".

□ När Rajmohan Gandhi, Mahatmans sonson, presenterade premiärministern för konferensens fem hundra deltagare sade han: "Efter 18 månaders ofrihet har vi nu kunnat andas friare. Men den relevanta jämförelsen är inte mellan svårigheterna i dag och under de 19 månaderna, utan mellan hur det är i dag och hur det borde vara".

"Den för demokratien farligaste tankegången", hävdade premiärministern i sitt öppningstal, "har varit att demokratien skulle vara en lyx för fattiga och efterblivna folk. Det var i den sortens nyttotänkande som diktaturen hade sina rötter.

Vi måste få klart för oss att demokratien under alla omständigheter är outhärlig vare sig den är stark eller svag. De genvägar man sökte ta ledde långt ifrån till bättre förhållanden för gemene man. Den indiska erfarenheten ledde tvärt om till att eländet ohejdat spred sig. En svag demokrati kan stärkas, men om den avskaffas, hur kan den då stärkas?

Temat för denna konferens är av största betydelse för världssamhället. Sanningen kan inte etableras genom lögn, våld inte övervinnas med våld och demokratien inte uppnås med odemokratiska medel.

Forts. på sid. 8

Skolan behöver normer

— Skolan måste återta mer av sin fostrande roll. Vi har fått ett alltför normlöst skolsamhälle, sade skolminister Britt Mogård nyligen när hon tillsatte en s. k. normgrupp som skall titta närmare på frågor som hur de grundläggande värderingarna i skolan skall få ökad genomslagskraft, hur man skall skapa en ny och bättre anda i skolan och komma tillrätta med disciplinproblem och dålig kunskapsinhämtning.

Väsentliga synpunkter och många praktiska exempel på hur man kan angripa sådana problem gavs vid en nordisk utbildningskonferens i Karlstad den 11—12 mars.

□ 125 deltagare från fyra nordiska länder, ungdom, lärare, föräldrar o. a. dryftade på denna konferens för moralisk upprustning hur utbildningen skall kunna forma framtidens samhälle.

Skoldirektören i Karlstad öppnade konferensen med att säga att vi har en duktig och kunnig ungdom, men den är rådvill och frågar "vad skall

vi tro?" Vi vuxna utgör normkällor vare sig vi är föräldrar, lärare eller arbetsledare, sade han.

En av inbjudarna, lektor Erling Förland från Norge, menade att vi i Norden har koncentrerat oss på den yttre strukturen när det gäller skolan och att vi kan vara stolta över resultaten på det området. — Men det har

Forts. på sid. 6

Moralisk upprustning

□ Moral har länge räknats som ett av de skummaste orden i svenskt språkbruk. Ett ord som helst skulle uttalas i hånfull ton om man ens kunde ta det i sin mun.

Funderar man, så fördomsfritt som möjligt, över varför det blivit så, kan man säkert hitta flera förklaringar och ge olika svar.

Märkligt är att debatten om den förkätttrade moralen trots allt fortsatt och att den varit starkt känsloladdad och personligt engagerad. Tydligt är moralfrågor för de flesta människor, inte minst i den unga generationen, långt ifrån likgiltiga, även om intresset på senare tid mest tagit sig negativa uttryck i protester och kritik.

Påfallande är att reaktionerna inte riktat sig mot moral i och för sig, utan mot vad man upplevt som dubbelmoral eller omoral i olika former. Djupare sett har reaktionerna uttryckt en moralisk indignation över vad man med rätt eller orätt upplevt som oärlighet och orättvisor i samhället och världen.

□ Bara för ett tiotal år sedan kunde "trolöshet" och normlöshet av en självvald intellektuell elit i vårt land torgföras som vägmärken mot en friare framtid. Den tiden verkar redan otroligt avlägsen.

Nu skrivs det även i veckopressen — som i varje fall inte kan fränkännas väderkorn för vad som är aktuellt och intresserar en stor läsekrets — om "den nya moralen". Tydligt är att ordet moral börjar bli gångbart igen även i positiva sammanhang.

Det händer också att man i ledarspalter och artiklar i svensk och utländsk press efterlyser en "moralisk upprustning" för att komma ur katastrofkursen i samhälls- och världsutvecklingen.

□ En initierad läsare kan undra om skribenterna är medvetna om att det citerade uttrycket lanserades för jämnt fyrtio år sedan av en svensk författare, Harry Blomberg. Han använde det på våren 1938 i ett brev till Frank Buchman som sedan gjorde "moralisk upprustning" till lösenordet för en världsomfattande rörelse.

Harry Blomberg, som hade sin bakgrund i svensk arbetarrörelse, såg i en andlig och moralisk upprustning den nödvändiga demokratiska kraftsamlingen mot den militära och ideologiska upprustning som då hotade Europa och världen med krig och diktatur — ett hot som snart nog blev ohygglig verklighet.

Det blev atombomben som gjorde slut på andra världskriget — och samtidigt öppnade ett än ohyggligare framtidsperspektiv för den fortsatta kapprustningen i det lika oavgjorda kalla kriget mellan öst och väst.

□ Vad som hotar oss 1978 är inte bara ett ofattbart förödande kärnvapenkrig mellan stormakterna. Det är också demokratiernas sammanbrott i ett ekonomiskt, socialt och politiskt kaos där diktaturen kan framstå som den enda utvägen. Det är också den växande, i längden out hårdliga klyftan mellan rika och fattiga länder, och hela mänsklighetens långsamma och plågsamma förintelse genom miljöförstöring.

Problemen bara växer, över huvudet och ur händerna på politiker och experter. Det enda hoppet ligger i att allt fler tänkande människor inser att för att komma till rätta med proble-

men måste vi komma åt själva rötterna — och de är alltid moraliska. De gäller gott och ont, rätt och orätt, sant och falskt.

□ "Rotproblemen i världen i dag är oärlighet, själviskhet och fruktan — i människor och följaktligen i nationer. Dessa onda ting mångfaldigade resulterar i skilsmässor, kriminalitet, arbetslöshet, depression och krig. Hur kan vi hoppas på fred inom en nation när vi har konflikt i oräkneliga hem? Andlig återhämtning måste gå före ekonomisk återhämtning. Politiska lösningar som inte tar itu med dessa rotproblem är inte hållbara."

Den klarsynen gav Frank Buchman uttryck åt 1936. Det bör stå ännu klarare 1978 att de djupaste och angelägnaste behoven i världen i dag kan sammanfattas i en moralisk upprustning.

N. G. E.

Får jag sätta
frågetecken för:

Reklamen

□ "Allting kan man sälja med mördande reklam, även lagom söt, konserverad gröt." Så hette det i en gammal schlager, och frågan är om inte den träffade mitt i prick. Åtminstone får man lätt den känslan, om man är småbarnsförälder i en förort, att firmorna tror att man bara sitter hemma och väntar på de nya reklam-lapparna.

Så gott som varje dag kommer det en liten hög inramlande igenom brevlådan. Det kan vara någon av de fyra livsmedelsbutikerna i området, som kommer med sina veckoutbud, eller en persienförsäljare eller tillverkarna av småbarnsmat eller blöjor, som skickar broschyrer eller till och med små paket, som man får gå till posten och hämta, eller det kan vara något annat.

Så gott som allt kommer tryckt i flera färger på tjockt, fint papper. Vad kostar allt detta, frågar man sig?

Gunnar Adler-Karlsson skriver i "Lärobok för 80-talet" om sitt förslag om köpfrid bland annat: "Det borde vara min rätt att läsa en tidning som bara ger mig informationer om världens och samhällets gång, att kunna ta mig till jobbet utan att påminnas om mina mänskliga skröpligheter varje minut, att slippa en massa kommersiell dynga i min brevlåda, och inte minst, eftersom jag själv kanske har blivit immun, att mina barn inte skall luras och för livet för-

störas av all den falska övertalning som de i sin oerfarenhet faller för. Köpfriden skulle ge mig allt detta och skulle, framför allt, skydda mina barn från att växa upp till superkonsumister."

Klyftan mellan de fattiga och de rika länderna fortsätter att växa och en stor del av jordens befolkning har inte livets nödort. Ändå skall vi, som redan har så mycket mer än vi behöver, bli lockade varje dag, nästan var vi vänder oss, att köpa mer och mer.

Allt är ju inte reklamens fel, men den hjälper oss inte heller att köpa det, som vi verkligen behöver och att tänka på något annat än att jag vill ha det eller det. Och den hjälper oss inte att tänka på omvärlden och hur vår konsumism påverkar den.

Självklart behöver vi en konsumentupplysning, men det är ju något annat, en ärlig upplysning, som man ber om när man behöver den.

Kunde det inte istället vara så att de pengar, som satsas på all denna reklam, kunde satsas på att sänka priserna på de basvaror, som vi alla behöver och på konstnärlig utsmyckning i bussar och tunnelbanor och på reklampelare. Att sälja en vara billigare på grund av att inga pengar går till reklam måste ju också vara en reklam så god som någon.

Ann-Kristin Särnbrink

Bror och Gerd Jonzon befinner sig i Nigeria på inbjudan av bl a biskop Kale av Lagos.

De berättar här om ett besök på en lärarhögskola och urpremiären på ett skådespel där.

□ Vår resa till Abraka, en lärarhögskola i södra Nigerias regnskogsområde, påminde oss om bilresor genom norrländska skogar. Mil efter mil gick en rak väg genom den täta, tropiska växtligheten. Vi såg kakao- och bananträd, palmer och buskage. Då och då mötte vi timmerforor med enorma stockar. Någon gång passerade vi småbyar i skogsläntorna.

Strax innan mörkret plötsligt lägrade sig över djungeln öppnade sig en större glänta. Vi var framme vid Abraka.

Där syntes stora gräsplaner med nya, prydliga byggnader, bostäder för lärare och studenter, bibliotek, matsal och föreläsningssalar. FN:s utbildningsorganisation (UNESCO) har hjälpt till att få igång detta viktiga projekt.

Läroutbildningen är en hörnsten i Nigerias gigantiska plan för skolundervisningen åt alla barn i Afrikas folkrikaste land (c:a 80 milj.). Varje lärare som utbildas har först och främst ett års undervisningsplikt i någon annan del av landet än den egna hemtrakten.

Att se lärarhögskolan vid examensfestligheterna, att träffa lärare och studenter var fascinerande. På sex år har projektet utvecklats så att det nu helt sköts av nigerianer.

□ En del av examensfestligheterna var urpremiären på ett nytt skådespel. Det framfördes av tio studenter som ingick i en aktionsgrupp för moralisk upprustning. En av lektorerna, J. Ifoghale Amata, hade författat pjäsen. Han kallar den "The Dearest Idol" (Den käraste avguden).

Publiken levde med i allt som hände på scenen — skrattade, buade, hejade och skrek. Atmosfären påminde mer om en ishockeymatch än om en svensk teaterföreställning med artigt applåderande publik. Under spelets gång var det fler och fler som klämde sig in för att se i den redan fullpackade salen. De allestädes närvarande barnen sågs till slut titta fram mellan möblerna och skådespelarna på scenen — förutom alla människor som klasade sig i dörröppningar och fönster.

□ Skådespelet gjorde en humoristisk och drastisk vidräkning med vissa

företeelser i Nigeria idag. På sätt och vis kan det jämföras med politisk teater i Sverige. Men Amata har avhållit sig från fingerpekande och uppdelning av människorna i "goodies" och "baddies". Visserligen kastas en korrupt politiker nästan handgripligen ut från scenen under publikens stormande jubel. Men i de flesta fall visar det sig att kampen mellan självisk karriär och offer för det allmänna bästa, mellan hyckleri och uppriktighet pågår inom människor av samma klass, stam och familj.

I konfliktens centrum står hövdingen Idamo. Han siktar på att bli ordförande i landstinget. Eftersom hans stam är en minoritet söker han stöd genom att gifta bort sin dotter med en man från annan stam. Kyrkfolket vinner han genom en större donation till ett domkyrkobygge.

Men en del börjar dra öronen åt sig då det ryktas att pengarna för kyrkodonationen kommit från ett hotell eller snarare en bordell som drivs

av Idamo. Hans egen son får nog av hela humbugen. Med sin systers hjälp — och under skrällande klavertramp — börjar han röja upp. Pjäsen har många festliga poänger. Amata använder gärna typiskt afrikanska ordspråk och talesätt som "ett ensamt finger kan inte plocka löss från huvudet" (= man måste hjälpas åt) eller "getens svett sitter innanför pälsen" (= man skall känna folk väl för att veta vad de går för).

□ Spelet slutar med att ställa den obekväma frågan: vad är jag beredd att offra? Knappast en populär fråga, men ofrånkomlig om man överhuvudtaget är intresserad av framtiden.

1979 går Nigeria till val. 40 miljoner människor beräknas avge sina röster för en parlamentarisk demokrati. Frågan är om den kan gå fri från korruption, stamkonflikter och maktmissbruk — faktorer som för 13 år sedan ledde till militärstyre.

Bror och Gerd Jonzon

ÅBACKA på engelska

ÅBACKA, Gunda Sjögrens skildring av livet i en liten by i södra Lappland, innan den dränktes vid en stor sjöreglering, har kommit ut på engelska. Förlaget Grosvenor Books har givit den titeln *My roots survive the flood*.

I mer avlägsset belägna delar av Storbritannien pågår starka rörelser för frigörelse från maktspråket från London. Man känner djupt om att besluten över ens eget huvud fattas av folk långt borta, som vet litet eller intet om det liv man själv lever. Då boken lancerades på Westminsterteatern i början av mars berättade Gunda Sjögren om hur hennes egen familj upplevt en liknande situation:

"Uppe i norra Sverige har vi mycket av landets materiella rikedomar. Trots att vi inte är många förser vi resten av landet med mycket av dess järnmalm, dess skogsprodukter och dess vattenkraft. Vi är stolta över att kunna göra det, men där finns också mycket bitterhet därför att vi känner att folket söderifrån har tagit över.

Detta hände nu oss i vår lilla avlägsna by. En dag såg vi folk som sprang omkring och utförde mätningar av landet och sjön. Vi visste att ödet hade slagit till, att sjön skulle bli ett kraftverksmagasin, att vattnet skulle höjas och vår gård skulle dränkas.

Detta är en erfarenhet som många där uppe har haft, inte minst samerna som bodde där långt innan vi nybyggare anlände. Och det är en erfarenhet som vi har gemensamt med människor i många andra länder. De som har makten sänder sitt folk och bestämmer vad som skall ske med det område där man själv bor.

Mina föräldrar kände detta djupt. De var inte emot framstegen och förstod att sådana måste komma. Men de kände sig överkörda. En dag såg min mor några karlar nära huset. Hon gick till dem och sa: "Skulle Ni inte vilja komma in på kaffe och väfflor?" Det ville de och de tog med sig de andra. Vid bordet sa mor: "Här brukar vi säga goddag och tala om vad vi heter. Jag heter Signe och min man heter Anselm och vi bor här." Och så kom de igång med att prata. Det visade sig att de här karlarna bara hade fått order att göra ett jobb.

På något sätt tycktes den här episoden ha löst mina föräldrar från de sårade känslor som de kunde ha haft. Naturligtvis kom vattnet och mitt gamla hem ligger nu 14 meter under vatten.

Då boken kom ut på svenska hade min bror tanken att sända den till ledande män i kraftbolaget och en av dem var med då boken lancerades i

Forts. nästa sida

På tröskeln till en ny värld

□ Det är Östeuropa, och särskilt Ryssland, som efter att ha genomgått den totalitära frestelsens alla nio helvetescirklar nu, tack vare sina bästa söner, börjar spränga de ideologiska myternas själva kärna, kasta omkull gårdagens idoler, sopa undan återstoden av de politiska altarena från jordens yta och återställa den sanna vikten och betydelsen av ord, begrepp och fakta.

Ryssland, som är religiöst in i själva märgen, har inom en tidrymd av 60 år inte bara kunnat inom sig självt utrota kommunismens dödligt destruktiva frestelse utan också, genom heroiska ansträngningar av sina bästa söner, lyckats återknyta den historiens tråd, som nästan tappats bort, och återställa ett brett panorama av det förflutna. Gulagarkipelagen är inte bara ett stort konstverk utan har också gett ett helt folk tillbaka dess minne.

Omvärdera allt

”Vi kommer inte från vänsterlägret, inte från högerlägret utan från koncentrationslägret”, säger Vladimir Bukovsky. Och även de mest sofistikerade teserna i det intellektuella etablissemanget i Väst krossas mot Bukovskys klippfasta position. Det är inte för inte som hans ord tagits upp av de sk nya filosoferna i Frankrike som deras ideologiska stridsrop.

Det skulle vara svårt att hitta ett enda verksamhetsområde som inte på ett eller annat sätt återspeglar den smärtsamma omprövningsprocess som inletts i Öst — att omvärdera allt det som i går var orubbliga trossatser, att få tillbaka det historiska sinnet, att återgå till humanismens sanna ideal: sanning, kärlek, rättvisa.

Först och främst vittnar denna

Åbäcka

Forts. från sid. 3

Stockholm. Min bror kunde berätta för honom alla detaljer om vad som hänt och han och andra förstod hur folk känner det. Jag tror de kommer att handla annorlunda en annan gång. En av dem sade: Jag är glad att ni skickade oss denna bok. Vi behöver läsa sådant.

Det finns ett riktigt sätt att handskas med dessa frågor.

Den ryske exilförfattaren Vladimir Maximov, tillsammans med Alexander Solzhenitsyn grundare av de ryska dissidenternas tidskrift "Kontinent", talade nyligen vid en samling i Moralisk upprustnings centrum i London. Anförandet ingick i en föredragsserie om "Friheten och media".

Maximov är född 1932. Hans första stora roman "Skapelsens sju dagar", som också kommit ut i svensk översättning, publicerades först i Västtyskland 1971 och gav upphov till författarens uppmärksammade konflikt med Moskvas författarförening och med de ryska myndigheterna.

Maximov fick utresetillstånd till Frankrike och har sedan inte kunnat återvända till hemlandet. Han har också besökt Sverige.

Här återges i utdrag hans anförande i Westminster Theatre i London.

process om en allmän känsla av att vi står inför förändringar i den moderna världen som jag tror är fundamentala.

Vi står på tröskeln till en fullständig omvandling av den politiska, andliga och till och med den geografiska världskartan. Och den riktning som de förestående förändringarna kommer att ta, vare sig de blir till det bättre eller sämre, beror på vårt mod, på graden av den solidaritet som binder oss samman och på vår personliga ansvarskänsla.

Det är svårt, även om det är möjligt, att förutsäga riktningen av dessa förändringar. Men en sak kan slås fast med absolut säkerhet: att vi nu genomlever en tid när de ideologiska myterna krossas, att det inte finns någon återvändo till dem, och att en ny himmel och en ny jord är nära.

Jag har gjort många smärtsamma erfarenheter men jag har trots allt inte förlorat min tro på människan. Under de förfärligaste förhållanden, när det såg ut som om människan helt enkelt blivit ett vilt djur, fanns det alltid någon som räckte ut sin hand mot mig. Det verkade som om detta var en livets lag. Och det har gjort mig övertygad om att det inte går att helt förstöra människan. Hon kan tvingas till tystnad eller förblindas till en tid, men hon kan inte bli slutgiltigt förstörd.

Friheten är primärt ett inre kännetecken för människan. Och yttre frihet kan bli verklig bara om människan är fri i sitt inre.

Slaveri börjar i människors själar och därifrån sprids det ut i olika former av den totalitära staten. Jag har i Väst noterat tendensen att människor är rädda för att tala, och kanske att handla, i vissa situationer. Det är så Gulag börjar — det som återstår är att få personal till bevakningstornen.

Min gode vän poeten Naum Korzhavin framträdde en gång i en grupp vänstertillhöriga studenter. En mycket självsäker ung man sade till honom: "Säg mig vad du menar med frihet". Naum, som aldrig är svarslös, genmälde: "När du har förlorat friheten kommer du att veta att du har förlorat den."

Jag räknar mig själv som kristen, och då är den största synden att förlora hoppet. Om jag slutade hoppas skulle jag vara förlorad som person. Därför är jag trots mitt dystra utseende optimist.

Om vi ska tala i kristna termer så gav oss Frälsaren ett val. Han gav oss möjlighet att välja mellan gott och ont.

Till individen

Det är inte utan skäl som det sagts att "Guds rike är invärtes i eder". Av detta skäl behöver vår maning till handling inte riktas till folk eller stater. Vi måste rikta den till individer, till individuell handling. Det är detta jag känner att er rörelse för moralisk upprustning har som sitt syfte.

Om vi vänder oss till folk eller stater så kanske de enskilda människorna inte lyssnar. Men om vi vänder oss till varje individ så kommer hela nationen, hela staten att uppfatta det.

Vi måste också komma ihåg att Sovjets ledare är människor och att, hur djupt de än har fallit, så kan något gott komma ut av dem som människor.

Det viktigaste vi har att göra är att understödja de demokratiska rörelserna i Ryssland och i Östeuropa. När vi gör det stöder och försvarar vi oss själva.

Varken vänster eller höger

□ "Det finns ett val som är av mer grundläggande karaktär än valet mellan vänster och höger. Det verkliga valet står mellan det goda och det onda, ett val som avgörs av vårt samvete. Varken högern eller vänstern har monopol på det goda eller det onda. De ekonomiska kriterierna måste vika för moraliska och andliga värden. Annars kommer vi — vilken regim vi än väljer i framtiden — att bygga ett samhälle som är ohjälpligt materialistiskt, ett samhälle där individen för all framtid förlorar sin värdighet och sin frihet."

Detta uttalande görs i ett upprop det franska folket som publicerades förra sommaren och som fick särskild aktualitet i kampanjen inför det nyss genomförda parlamentsvalet Frankrike vars utgång och konsekvenser tillmätts en ödesdiger betydelse för Europas och världens närmaste framtid.

Uppropet är undertecknat av en grupp fransmän från olika landsändar och verksamhetsområden som över partilinjerna samverkar i världsarbetet för moralisk upprustning. Före parlamentsvalet sändes uppropet personligen till alla regerings- och parlamentsledamöter i Frankrike. En av mottagarna, tidigare minister, säger i en kommentar:

Svårast — säkrast

— Ni har valt den svåraste vägen, — också den säkraste. Jag önskar av hela mitt hjärta att era tankar och ert exempel bildar skola och medför ett nytt klimat i fransk politik. Jag kan inte undgå känslan av att denna politik är på glid mot ideologisk sektarism och våldstendenser.

— Ni har gjort mycket för vårt land om ni på detta sätt, över de individuella valen, kan bidra till en ny anda som skulle förvandla det politiska grälet till en dialog. Detta är utan tvivel avgörande för demokratiens framtid, som ständigt måste skapas och alltid är hotad.

Uppropet till det franska folket har rubriken: "Förutsättningar för en förändring — några ord till franska män och kvinnor".

"Vi fransmän vill ha en förändring. Vad för slags förändring? Och vilket pris är vi personligen beredda att betala för en sådan förändring?"

Vilken utformning vi än ger åt det samhälle vi kommer att skapa åt oss

så kan detta samhälle varken byggas eller utvecklas utan en förändring i vår motivation och i vårt handlande", heter det i inledningen till uppropet.

"Ärlighet, renhet, självuppoffring och kärlek är nödvändiga komponenter i varje form av gemenskap.

Vägrar vi i dag att sluta missbruka våra rättigheter och förmåner, att sluta med våra vanor att fuska och föra bakom ljuset, att försvara bara en grupp, då blir varje framtida strukturförändring fåfång. Politiska ledare och de ansvariga på det ekonomiska och sociala området har den plikten mot sig själv att visa vägen genom att i sitt handlande och sina uttalanden tillämpa kravet på sanning.

Om vi vill vara solidariska med de mest missgynnade kan vi inte för egen

del och för våra familjer göra anspråk på en allt högre levnadsstandard och en ständigt ökad komfort. Vi måste gå med på att dela med oss, välja mellan tillfredsställandet av vår egoism och den solidaritet som är i samklang med de väldiga behoven inom den mänskliga familjen.

Genom att bemöda oss om att i vårt dagliga liv respektera den absoluta karaktären hos dessa moraliska principer så har vi, undertecknarna av detta budskap, kommit till förvisningen att denna förändring i motiv och handlande är möjlig och att den är garantin för de sociala förändringar som vi alla strävar till. Den är villkoret för all frihet och allt demokratiskt liv", slutar det franska uppropet.

Priset för en framtid

□ "Alla samhällssystem har visat sig ha avgörande svagheter. Kapitalismen har främjat ekonomisk tillväxt men inte rättvis fördelning. Det gäller både inom och mellan länderna. Kommunismen har vunnit en fjärdedel av jordens befolkning men har inte förmått begränsa de styrandes makt att övervinna nationalismen som sår splittring i de egna leden. Välfärdsstaten har gett trygghet från vaggan till graven men föga att leva för och föga solidaritet med länder som har det sämre ställt.

Det är uppenbart att vittomfattande strukturförändringar måste till i alla läger. Nya barriärer måste resas mot omänsklighet människor emellan. Men hur är det med människan själv?"

Jens-Jonathan Wilhelmsen ställer frågan i förordet till sin i Norge nyutkomna bok "Mennesket og strukturene" som förut publicerats på engelska.

"Är mänskligheten på väg mot ett eller annat förfärligt öde, mot en katastrof utan motstycke? Eller är konflikter och motsättningar födslovändor till en ny och bättre världsordning? Svaret är inte givet på förhand. Om vi vill vara med om att trygga framtiden måste vi leta fram fröna till det nya och satsa allt på att ge dem växtmöjligheter."

Jens-Jonathan Wilhelmsen har konfronterats med de brännande världs-

problemen inte bara teoretiskt genom ett ingående studium av den internationella samhällskritiska litteraturen, som han ofta refererar till i boken. Han har också mött problemen i levande människor under sin 20-åriga vistelse i olika europeiska länder, i Japan, Indien, Afrika och USA.

"Avsikten med den här boken är inte att bevisa att det finns lättvinda lösningar. Den vill snarare sätta frågetecken för en del förutfattade meningar både i öst och väst och stimulera till nytänkande. Inte minst vill den få fram betydelsen av förändringar både i mänskliga attityder och samhällsstrukturer", skriver förf.

En uppräknings av kapitelrubrikerna kan ge en antydning om spännvidden i den till 75 sidor koncentrerade framställningen: Solidaritet — Det nye menneske — Mennesket og strukturene — Vold — Klassekamp — Byråkratisering — Tillfredsstillelse — Engasjement — Sluttord.

I slutorden sammanfattar Jens-Jonathan Wilhelmsen sin trots allt hoppfulla framtidssyn: "Det kommer att kosta om vi skall bemästra framtiden. Av kommunister och ickekommunister, av i-land och u-land kommer det att kräva en försakelse av individuell och nationell självishet, en andlig och moralisk mognadsprocess som ingen får gratis."

N. G. E.

Skolan behöver . . .

Forts. från sid. 1

gått snett på ett annat område, därför att vi inte lyckats ge en motivation som är tillräckligt stor. Resultatet är skoltrötthet både hos elever och lärare, sade han.

— Samtidigt blir vi mer och mer gruppstyrda, hävdade lektor *Karin Moberger* från Linköping. Skolans uppgift måste vara att visa hur man kan bli fri från att ledas av fruktan för andra, till att göra vad man känner vara rätt.

Riksdagsman *Sven Johansson* i riksdagens utbildningsutskott uppmanade de närvarande lärarna att fylla det andliga vakuum som uppstått under de senaste åren hos svensk ungdom. Han hade själv för någon tid sedan blivit tillfrågad av en ung flicka som kom till riksdagen: när skall ni lära oss vad som är livets mening?

På frågan om hur morgondagens samhälle skall se ut svarade han: Många säger att det blir väl som det

var igår. Andra säger: Vi får väl se och anpassa oss. Men jag säger: vi skall påverka vår omgivning och därigenom forma morgondagens samhälle.

Professor Anton Skulberg, som var norsk skolminister fram till 1975, sade angående utbildningen och morgondagens samhälle att det är människorna och deras personliga kvaliteter som starkt bidrar till att skapa strukturerna och avgöra om framtidens samhälle skall bli ett mänskligare samhälle än det vi har. Det är därför fostran av ungdomen i skola och hem är en så viktig sak. Varje människa har vissa medfödda gåvor och dessa kan utvecklas genom påverkan och de impulser vi ger dem. Vi får inte utveckla människor för att passa in i bestämda strukturer. Människor måste få utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Men då kan de bidra till att förändra strukturerna.

Vid en paneldebatt på söndagen med folk från skola, hem och arbetsliv gavs många exempel på hur personlighetsfostran kan gå till i praktiken. "En verklig metodiklektion i

personlighetsutveckling", sade en pedagogiklektor om debatten.

En norsk lärare berättade exempel på hur man kan komma tillrätta med mobbing. Sent en kväll blev hon uppringd av en pojke som sade att han inte vågade gå till skolan nästa morgon. Läraren visste att han varit inblandad i ett bråk om en fotboll och att han känt sig mobbad.

Vänta att gå in tills läraren kommer. Sen skall jag se till att jag är där när det ringer ut. Så ska vi tala om det med hela klassen."

Så blev det och efter en stund föreslog läraren: "Låt oss vara stilla en minut och se vilka tankar vi får om det här".

En flicka blev först med att dela sina tankar: "Det var jag som började". En pojke fortsatte: "Men var jag som eggade upp henne "det".

Sedan sade flera i klassen att de på eftermiddagen gått hem till pojken för att be om förlåtelse, men han hade inte öppnat.

"Varför tror ni att han inte nade?" frågade läraren. "Han var

ACEROLA^{PLUS} NATURLIGT* C-VITAMIN!

* Acerola Plus är mycket goda C-vitamintabletter i tuggform. De framställs av extrakt från acerola körsbär (som är mer än 20 ggr rikare på C-vitamin än apelsiner), nypon, svarta vinbär och grön paprika.

En tablett innehåller 100 mg C-vitamin och säljs i burkar om 50, 100 och 250 st.

Finns även i styrka om 300 och 500 mg C-vitamin per tablett, samt i sötat pulver 1000 mg C-vitamin per msk. och i osötat pulver 2000 mg C-vitamin per tesked.

Säljs i hälsokostaffärer.

GRATIS Skicka kupongen till oss och vi ger dig ett par Acerola Plus och dina portoutlägg tillbaka. Vi vågar påstå att Acerola Plus är den godaste C-vitamintablett du smakat. Naturprodukter AB, Box 94, 701 02 Örebro.

Namn _____

Adress _____

Postnr _____ Postadress _____

rädd", svarade alla. Pojken erkände sedan själv att han från början haft fel när det gällde bollen.

Hela saken blev uppklarad. Men den kunde klaras upp därför att barnen från början lärt sig att det lönar sig att göra upp det som gått galet så snart som möjligt. "Även jag som lärare måste vara beredd att be om förlåtelse när jag förgår mig. Barnen måste känna sig förstådda, godtagna och respekterade. Den som känner självförakt kan inte erkänna andra."

Något av det viktigaste i skolans uppgift ligger i att lära våra elever att handla utifrån sitt samvete, menade *Jon Henden*, norsk grundskole- rektor och "här är det fråga om att lära känna sig själv och se vad som påverkar mig".

"Ja, det är i det dagliga livet skolan som en del av de nordiska ländernas gemensamma demokratiska arv förvaltas", underströk *Karin Moberger*.

Inspirerad demokrati är rättigheten följa sitt samvete samtidigt som erkänner majoritetens rätt att besluta, tillfogade ombudsman *John Söderlund*, Norrköping, som i samvetsstyrda människor såg motorn till en rättfärdig samhällsutveckling.

Den norske journalisten och för-

Ekonomi och framtidens samhälle

Caux
1978

EKONOMI OCH FRAMTIDENS SAMHÄLLE är temat för den sista sessionen av världskonferensen för moralisk uppbyggnad i Caux 30 aug—4 sept 1978. Det är industriledare, fackföreningsfolk och politiker som

fattaren *Jens J. Wilhelmsen* konstaterade att den ekonomiska grundstrukturen i världen skapats utifrån västerns intressen. I den omstrukturerad som nu börjat är faran att vi glömmer människan och exporterar till u-länderna vår egen upptagenhet av det tekniska så att också de glömmar människan. Avgörande för om vi klarar krisen blir om vår trygghet har en materiell eller andlig grund.

gemensamt inbjuder till dessa överläggningar.

I sin inbjudan som riktar sig till människor inom företagsledning, fackföreningsrörelse och politik säger de bl. a.:

Vi står inför många avgörande frågor: det bästa utnyttjandet av jordens tillgångar, behovet av nya industrier i stället för dem som förflyttats till den tredje världens länder, smågruppers växande inflytande och makt att styra samhället, kraven på oberoende i en värld där vi blir mer och mer beroende av varandra.

Samtidigt sprids kunskaper och bildning i en fantastisk skala. Allt fler hävdar att moraliska värden och ansvarskänsla är en förutsättning för att friheten skall kunna bestå.

Hur skall vi i datorernas tidevarv skapa en industri med mänskliga drag? Hur skall vi utveckla en fungerande ekonomi och ett fungerande samhälle som tillgodoser allas behov och som gör det möjligt för varje människa att ta sin del av ansvaret?

Båt
PONTUS

BÅTPLANER?

Rådfråga

Båt-PONTUS

Göteborgs

Frihamn

Tel. 031-510704

Frank Buchman - jubileum:

Världsmöte i Freudenstadt

Utgivarkorsband

□ FRANK BUCHMAN, förgrundsfiguren i Oxfordgruppen, 1920- och 30-talens världsomfattande andliga och moraliska förnyelse, och i den därur framvuxna världsrörelsen för moralisk upprustning, föddes den 4 juni 1878 i Pennsburgh i USA. Han dog den 7 augusti 1961 i Freudenstadt i Västtyskland. Hundraårsminnet av Frank Buchmans födelse kommer att firas med en internationell samling i Freudenstadt den 2-4 juni med temat "Inför grundläggande beslut".

Inbjudan till konferensen är under-tecknad av ett 40-tal personer, många av dem internationellt kända namn, från 16 länder i alla världsdelar.

"Aldrig tidigare", heter det i deras inbjudan, "har mänskligheten varit så medveten om att vi står inför grundläggande beslut.

Folken och deras ledare, raserna, näringslivets parter och konsumenterna, religionssamfundet, enskilda människor och grupper, har klart för sig att de står vid en avgörande vändpunkt, vid en korsväg. När allt står på spel måste besluten fattas utifrån vår djupaste övertygelse.

Vision för världen

Frank Buchman, som lade grunden för den världsomfattande Oxfordgruppen på 20-talet, fick i Freudenstadt 1938 den tanken:

'Moralisk och andlig upprustning. Nästa stora världsrörelse skall bli en rörelse för moralisk upprustning av alla nationer.'

Han dog i Freudenstadt den 7 augusti 1961. Hans sista ord var:

'Jag vill se världen styrd av människor styrda av Gud.'

Detta var hans livs strävan. Påsken 1936 proklamerade han den med orden:

'Världsfred kan bara skapas av nationer som ställt sig under Guds kontroll. Och varje människa kan lyssna till Gud. Du kan det. Jag kan det. Varje människa kan vara med. Blir det du? Blir det ditt folk?'

År 1948 sade han: 'Det extrema onda måste mötas med det extrema goda, ett fanatiskt engagemang för det onda med en passionerad hän- givenhet för det goda.'

Med moralisk upprustning kan varje människa kämpa för en hjärtanas förändring i den ideologiska kampen. Samlingen i Freudenstadt ger många en möjlighet att inleda ett nytt avsnitt i den världsvida kampen för Guds herravälde.'

Från Sverige planeras gruppresor till samlingen i Freudenstadt den 2-4 juni genom Idé och Kultur.

Demokratin...

Forts. från sid. 1

Om demokratin skall utvecklas måste vi använda demokratiska metoder. Människor har tålamod med sig själva men är otåliga mot andra. Vi måste visa tålamod med andra men vara otåliga mot oss själva. Det var detta som Mahatma Gandhi lärde oss och som moralisk upprustning söker sprida, sade premiärminister Desai när han på långfredagen inledde konferensen i New Delhi.

Brännande i Indien

Frågan om frihetens innehåll blir alltmer brännbar i denna världens största demokrati. Inrikesministern i Indien uttryckte det på följande sätt vid ett sammanträde: "Engelsmännen gjorde också mycket positivt. De gav oss vägar, järnväg, teleföbindelser. Men det viktigaste som de lämnade efter sig var strukturen till en demokrati. Vad vi nu måste finna är hur människornas inställning kan förändras så att demokrati blir ett instrument för social, ekonomisk och moralisk förändring."

Man koncentrerar sig på att nå landets politiska ledare och syftar till

att det skall bli "en lyftning upp ur den småsinthet och byråkrati som griper omkring sig i landets liv och finna en samlad ny inriktning."

Indierna har bett om hjälp från andra länder och flera utländska politiker väntas bidra med värdefulla impulser. Westminsterteatern i London har satt upp två skådespel som nu ges i Delhi: *Den glömda faktorn* av Alan Thornhill och *Vi är morgondagen* Peter Howard.

Två av den nuvarande indiska regeringens medlemmar har tidigare deltagit i konferenserna för moralisk upprustning i Caux, Schweiz. Det är industriministern George Fernand känd som en av Indiens mest kritiska fackliga ledare och ordförande för socialistpartiet, och undervisningsministern dr C. P. Chunder, som för fem år sedan var en månad i Europa för att studera och arbeta med i kampen för moralisk upprustning.

Fernandes går nu i spetsen för en omfattande decentralisering av det indiska näringslivet. Produktionen skall i stor utsträckning flyttas från städerna ut i byarna och framställas i småföretag. Syftet är att få fart på den ekonomiska utvecklingen och höja köpkraften på landsbygden där 80 procent av landets befolkning bor. Därigenom hoppas man också att stoppa strömmen av människor in till städernas slumområden.

ÅBACKA

berättelsen om flickan från den dränkta norrlandsbyn
(se sid. 3)

finns nu på

engelska 17: — kr

svenska 32: — kr

Beställes genom

Idé och Kultur, Sveavägen 34
111 34 Stockholm, pg 70 98 70-0

Ny Värld, organ för Stiftelsen för Moralisk upprustning, utkommer med 11 nummer per år. Utgivare: Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. Prenumerationspris per kalenderår: Sverige kr 35: —, postgiro 70 98 70 - 0 (Idé och Kultur), Finland mk 30: —, postgiro 11 20 95 - 0 (Ny Värld), Helsingfors. Lösnummerpris: kr 2: 50 eller mk 2: —. Ansvarig utgivare: Lennart Sjögren. I redaktionen: Nils Gösta Ekman, Ingeborg Ekman, Bror Jonzon, Ann-Kristin Särnbrink, Finn Harald Wetterfors, Gunnar Wieselgren. ISSN 0347-2272